अनुसूची- २

(दफा ४ तथा अनसूची-१ को भाग-२ सँग सम्बन्धित)

रामारोशन गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्डः०९ संख्याः ०१ प्रमाणिकरण मितिः २०८३/०५/२४

भाग-२

रामारोशन गाउँपालिका

रामारोशन गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८३

(रामारोशन गाउँपालिकाको अर्थ सम्बन्धि प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको ऐन)

गाउँ सभामा प्रस्ताव पेश
मितिः२०८३/०३/१०

गाउँ सभाबाट पारित मितिः२०८३/०३/३२

प्रस्तावना

रामारोशन गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न, गाउँपालिकाको अधिकारक्षेत्रभित्रका कर तथा गैरकर राजस्वका आधार, दर तथा प्रशासनिक व्यवस्था निर्धारण गर्न, कर तथा शुल्कको संकलनलाई सरल, पारदर्शी, न्यायोचित र व्यवस्थित बनाउन तथा स्थानीय राजस्वको दायरा विस्तार गर्न वाञ्छनीय भएकोले नेपालको संविधानको धारा २२६ को उपधारा (१), धारा २२८ को उपधारा (२), स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ तथा प्रचलित संघीय र प्रदेश कानून बमोजिम रामारोशन गाउँ सभाले यो ऐन बनाएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(१) यस ऐनको नाम "रामारोशन गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८३" रहेको छ।

(२) यो ऐन २०८३ साल श्रावण १ गतेदेखि रामारोशन गाउँपालिका क्षेत्रमा लागू हुनेछ।

२. परिभाषा

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा-

(क) **"गाउँपालिका"** भन्नाले रामारोशन गाउँपालिका सम्झनु पर्छ।

(ख) **"कार्यालय"** भन्नाले गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय सम्झनु पर्छ।

(ग) **"करदाता"** भन्नाले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने व्यक्ति, फर्म, कम्पनी, संस्था वा निकाय सम्झनु पर्छ।

(घ) **"सेवा शुल्क"** भन्नाले गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको सेवा वा सुविधाको उपयोग गरेबापत लाग्ने शुल्क सम्झनु पर्छ।

(ङ) **"दस्तुर"** भन्नाले दर्ता, अनुमति, नवीकरण, सिफारिस, प्रमाणित, नक्सा पास वा अन्य प्रशासनिक कार्यबापत लाग्ने रकम सम्झनु पर्छ।

(च) **"व्यवसाय"** भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता, अनुमति वा इजाजत आवश्यक पर्ने व्यापार, उद्योग, पेशा वा सेवा सम्झनु पर्छ।

(छ) **"आर्थिक वर्ष"** भन्नाले प्रत्येक वर्षको श्रावण १ गतेदेखि अर्को वर्षको आषाढ मसान्तसम्मको अवधि सम्झनु पर्छ।

३. कर तथा गैरकर राजस्वका सामान्य सिद्धान्त

(१) कर निर्धारण गर्दा करदाताको कर तिर्न सक्ने क्षमता, समानता, न्याय, सरलता, पारदर्शिता र स्थानीय आर्थिक गतिविधिमा पर्ने प्रभावलाई ध्यान दिइनेछ।

(२) गैरकर शुल्क तथा दस्तुर निर्धारण गर्दा सम्बन्धित सेवा वा सुविधाको लागत, सञ्चालन तथा मर्मतसम्भार खर्चलाई आधार मानिनेछ।

(३) कुनै कर, शुल्क वा दस्तुर संघीय वा प्रदेश कानूनले निर्धारण गरेको दर, प्रक्रिया वा अधिकार क्षेत्रमा पर्ने भएमा यस ऐनमा अन्यथा लेखिएको भए पनि सोही संघीय वा प्रदेश कानून बमोजिम हुनेछ।

(४) एउटै आधार, सेवा वा कारोबारमा दोहोरो कर वा शुल्क नलाग्ने गरी राजस्व प्रशासन सञ्चालन गरिनेछ।

४. सम्पत्ति कर

(१) गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेको घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा अनुसूची-१ बमोजिम सम्पत्ति कर लगाइने र असुल गरिनेछ।

(२) घरले चर्चेको जग्गाको निर्धारण प्रचलित भवन, भू-उपयोग तथा स्थानीय मापदण्ड बमोजिम गरिनेछ।

(३) सरकारी, कूटनीतिक, सार्वजनिक उपयोग तथा कानून बमोजिम कर छुट प्राप्त सम्पत्तिमा प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ।

५. भूमि कर (मालपोत)

(१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको घर नभएको जग्गा तथा सम्पत्ति करको दायरामा नपर्ने जग्गामा अनुसूची-२ बमोजिम भूमि कर (मालपोत) लगाइने र असुल गरिनेछ।

(२) प्रचलित कानूनबमोजिम सम्पत्ति कर लागू भएको जग्गामा सोही जग्गामा भूमि कर दोहोरो रूपमा लगाइने छैन।

(३) मालपोत असुलीमा विगत वर्षको बक्यौता तथा जरिवाना प्रचलित कानून र यस ऐनबमोजिम असुल गरिनेछ।

६. घर जग्गा बहाल कर

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक रूपमा बहालमा दिएकोमा अनुसूची-३ बमोजिम बहाल रकममा घर जग्गा बहाल कर लगाइने र असुल गरिनेछ।

७. व्यवसाय कर

(१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय, उद्योग, पेशा वा सेवा सञ्चालन गर्ने व्यक्ति वा संस्थाबाट पूँजीगत लगानी, कारोबार तथा व्यवसायको प्रकृतिका आधारमा अनुसूची-४ बमोजिम वार्षिक व्यवसाय कर लगाइनेछ।

(२) नयाँ व्यवसाय दर्ता, सूचीकरण, अनुमति तथा नवीकरणका लागि अनुसूची-४ बमोजिमको सम्बन्धित दस्तुर लाग्नेछ।

(३) प्रचलित संघीय वा प्रदेश कानूनबाट इजाजतपत्र, दर्ता वा नियमन हुने व्यवसायमा सो कानूनबमोजिमको व्यवस्था समेत पालना गर्नुपर्नेछ।

८. जडीबुटी, कवाडी तथा जीवजन्तु कर

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले प्रचलित कानूनले निषेध नगरेका जडीबुटी, वनजन्य/कवाडी वस्तु तथा मृत वा मारिएका जीवजन्तुका हाड, सिङ, प्वाँख, छाला आदि वस्तुको व्यावसायिक उपयोग वा कारोबार गरेबापत अनुसूची-५ बमोजिम कर लगाइनेछ। यस्तो कारोबारमा वन, वन्यजन्तु, वातावरण, CITES वा अन्य प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक अनुमति/प्रमाणपत्र लिनुपर्नेछ।

९. सवारी साधन कर तथा प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी कर/शुल्क

(१) गाउँपालिकाले प्रचलित संघीय तथा प्रदेश कानूनबमोजिम आफ्नो अधिकारक्षेत्रमा पर्ने टाँगा, रिक्सा, अटो रिक्सा तथा ई-रिक्सामा अनुसूची-६ बमोजिम सवारी साधन कर लगाउने र असुल गर्नेछ।

(२) बस, ट्रक, जीप, ट्र्याक्टर, लहरी तथा अन्य सवारी साधनमा लाग्ने सवारी साधन कर प्रदेश कानूनबमोजिम हुनेछ; गाउँपालिकाले आफूलाई कानूनबमोजिम प्राप्त हुने बाँडफाँटको रकम प्राप्त गर्नेछ।

(३) ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, स्लेट, माटो, चुनढुङ्गा, खरीढुङ्गा, अभ्रख तथा दहत्तर-बहत्तरमा लाग्ने प्राकृतिक स्रोत करको दर र प्रक्रिया प्रदेश कानूनबमोजिम हुनेछ र गाउँपालिकाले कानूनबमोजिम संकलन गर्नेछ।

(४) गाउँपालिकाको स्वामित्व वा व्यवस्थापनमा रहेका तथा प्रचलित वातावरणीय कानूनबमोजिम बिक्री गर्न सकिने पदार्थको बिक्री/निकासी शुल्क वा बिक्रीदर प्रचलित कानून र स्वीकृत वातावरणीय अध्ययनको सीमाभित्र रही निर्धारण गर्न सकिनेछ।

(५) गाउँपालिकाको एम्बुलेन्स तथा डोजर जस्ता साधनको भाडा कर नभई सेवा शुल्कको रूपमा अनुसूची-१२ बमोजिम हुनेछ।

१०. विज्ञापन कर

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र राखिने साइनबोर्ड, होर्डिङ बोर्ड, डिजिटल बोर्ड, वाल पेन्ट तथा अन्य बाह्य विज्ञापनमा अनुसूची—७ बमोजिम विज्ञापन कर लगाइने र असुल गरिनेछ। प्रदेश कानूनबमोजिम अन्य तहको विज्ञापन कर समेत उठाउनुपर्ने भएमा सोही कानूनबमोजिम समायोजन गरिनेछ।

११. मनोरञ्जन कर

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने मनोरञ्जनसम्बन्धी सेवा वा व्यवसायमा प्रचलित प्रदेश कानूनले निर्धारण गरेको दर तथा संकलन विधिबमोजिम मनोरञ्जन कर असुल गरिनेछ। प्रदेश कानूनमा दर नतोकिएको वा गाउँपालिकालाई पृथक् अधिकार प्राप्त भएको अवस्थामा मात्र गाउँपालिकाले प्रचलित कानूनबमोजिम दर निर्धारण गर्नेछ।

१२. बहाल बिटौरी शुल्क

गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेका हाट, बजार, पसल वा सरकारी/सार्वजनिक जग्गामा बनेका संरचना उपयोग गरेबापत अनुसूची-९ बमोजिम बहाल बिटौरी शुल्क लगाउनेछ।

१३. पार्किङ शुल्क

गाउँपालिकाले सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेको पार्किङस्थलमा सवारी साधन पार्किङ गरेबापत अनुसूची-१० बमोजिम पार्किङ शुल्क लगाइनेछ। निजी क्षेत्रलाई व्यवस्थापन गर्न दिइएको पार्किङमा सम्झौता तथा स्वीकृत दरबमोजिम शुल्क उठाउन सकिनेछ।

१४. स्थानीय पर्यटन, साहसिक खेल तथा पर्यटकीय सेवा शुल्क

(१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र गाउँपालिकाको अनुमति/व्यवस्थापनमा सञ्चालन हुने ट्रेकिङ, कायाकिङ, क्यानोनिङ, बञ्जी जम्पिङ, जिपफ्लायर, ऱ्याफ्टिङ, डुङ्गा सयर तथा अन्य स्थानीय पर्यटन वा साहसिक सेवामा प्रचलित कानूनबमोजिम सेवा शुल्क लगाइनेछ।

(२) दुई वा बढी स्थानीय तहको सीमा, नदी वा क्षेत्रमा सञ्चालन हुने सेवाको शुल्क निर्धारण गर्दा सम्बन्धित स्थानीय तहसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ।

(३) गाउँपालिकाले व्यवस्थापन गरेको लामादह वा अन्य पर्यटकीय स्थलको प्रवेश, उपयोग वा डुङ्गा सयर शुल्क अनुसूची-११ बमोजिम हुनेछ।

(४) कुनै क्षेत्र संघीय/प्रदेश कानूनबमोजिम संरक्षित क्षेत्र, राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष वा संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने भए सो क्षेत्रको प्रवेश/पर्यटन शुल्क सम्बन्धित कानूनबमोजिम हुनेछ।

१५. सेवा शुल्क तथा दस्तुर

गाउँपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार तथा उपलब्ध गराएका सेवामा अनुसूची-१२ बमोजिम सेवा शुल्क, सिफारिस दस्तुर, दर्ता/अनुमति दस्तुर तथा अन्य प्रशासनिक दस्तुर लगाइनेछ।

१६. पर्यटकीय स्थल प्रवेश तथा उपयोग शुल्क

(१) गाउँपालिकाको स्वामित्व, व्यवस्थापन वा संरक्षणमा रहेका पार्क, ताल, उद्यान, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थलमा प्रवेश वा उपयोग गरेबापत अनुसूची-१३ बमोजिम शुल्क लिन सकिनेछ।

(२) यस्तो शुल्क भौगोलिक सीमाभित्र प्रवेश गरेबापत मात्र लगाइने छैन; गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको पर्यटकीय स्थल, पूर्वाधार वा सेवाको प्रवेश/उपयोगसँग सम्बन्धित हुनेछ।

(३) प्रदेश वा संघीय कानूनले शुल्क निर्धारण तथा संकलन गर्ने अधिकार तोकेको क्षेत्रमा यो दफा लागू हुने छैन।

१७. प्रयोगशाला परीक्षण शुल्क

गाउँपालिकाअन्तर्गत सञ्चालित स्वास्थ्य संस्था वा प्रयोगशालाबाट उपलब्ध गराइने परीक्षण सेवामा अनुसूची-१४ बमोजिम शुल्क लगाइनेछ। कानूनबमोजिम निःशुल्क सेवा प्राप्त गर्ने वर्ग वा सेवामा शुल्क लिइने छैन।

१८. भवन निर्माण इजाजत, नक्सा पास तथा अभिलेखीकरण

(१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र नयाँ भवन निर्माण, तला थप, पुनर्निर्माण, मोहडा परिवर्तन, स्वीकृत नक्सामा परिवर्तन, टहरा, ग्यारेज वा कम्पाउण्ड वाल लगायत प्रचलित कानूनले नक्सा पास आवश्यक पर्ने निर्माण कार्य गाउँपालिकाबाट अनुमति नलिई गर्न पाइने छैन।

(२) नक्सा पास, प्राविधिक जाँच, निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र, नामसारी तथा अभिलेखीकरणसम्बन्धी दस्तुर अनुसूची-१५ बमोजिम हुनेछ।

(३) नक्सा पास नगरी वा स्वीकृत नक्साविपरीत भवन निर्माण गरेको पाइएमा प्रचलित कानूनबमोजिम जाँचबुझ, जरिबाना, रोक्का वा भत्काउनेसम्बन्धी कारबाही हुनेछ।

(४) पुराना वा नक्सा पास नभएका भवनको अभिलेखीकरण गर्दा भवन निर्माण मापदण्ड, भू-उपयोग, सडक/बाटोको अधिकारक्षेत्र, सार्वजनिक जग्गा, नाला, कुलो, खोल्सा, सुरक्षा तथा राष्ट्रिय भवन संहिता लगायतका मापदण्ड पूरा भएको प्राविधिक रूपमा यकिन भएपछि मात्र अभिलेखीकरण/नियमितीकरण गर्न सकिनेछ।

(५) अनुसूची-१५ मा तोकिएका भवन नक्सा पास तथा अभिलेखीकरणका दर र व्यवस्था यस आर्थिक ऐनको अभिन्न अङ्ग हुनेछन्।

१९. कर छुट तथा सहुलियत

(१) यस ऐनमा स्पष्ट रूपमा व्यवस्था भएको वा प्रचलित कानूनले अनिवार्य रूपमा छुट दिएको बाहेक कुनै कर, शुल्क वा दस्तुरमा छुट दिइने छैन।

(२) कानूनबमोजिम कर छुट पाउने व्यक्ति वा संस्थाले छुटको प्रमाण पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) अनुसूची-१५ को भाग "ग" बमोजिमको सहुलियत यस ऐनले तोकेको अवधिभित्र र सोही अनुसूचीमा उल्लेखित शर्तबमोजिम हुनेछ।

२०. कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धी प्रशासनिक व्यवस्था

(१) करदाता दर्ता, कर निर्धारण, बिल/रसिद, संकलन, दाखिला, बक्यौता, असुली, अभिलेख, अनुगमन तथा लेखापरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था गाउँपालिकाले प्रचलित कानूनबमोजिम गर्नेछ।

(२) सम्भव भएसम्म विद्युतीय राजस्व प्रणाली, बैंकिङ माध्यम तथा डिजिटल भुक्तानी प्रयोग गरिनेछ।

(३) करदाताले तोकिएको समयमा कर नतिरेमा प्रचलित कानून तथा यस ऐनबमोजिम लाग्ने जरिबाना/ब्याज असुल गरिनेछ।

(४) कर तथा गैरकर राजस्वको दर, शीर्षक वा अधिकारक्षेत्रमा संघीय वा प्रदेश कानूनबाट परिवर्तन भएमा सो परिवर्तनलाई यस ऐनसँग आवश्यक समायोजन गरी लागू गरिनेछ।

२१. राजस्व बाँडफाँट

प्रदेश तथा स्थानीय तहको साझा अधिकारक्षेत्रमा पर्ने विज्ञापन कर, मनोरञ्जन कर, सवारी साधन कर, प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी कर तथा अन्य राजस्वको बाँडफाँट प्रचलित अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन तथा प्रदेश कानूनबमोजिम हुनेछ।

२२. दररेटको व्याख्या तथा विवाद समाधान

यस ऐनको अनुसूचीमा उल्लेखित दररेटको व्याख्यामा द्विविधा भएमा प्रचलित संघीय तथा प्रदेश कानून, गाउँपालिकाले बनाएको सम्बन्धित राजस्व/भवन/व्यवसायसम्बन्धी कार्यविधि तथा स्वीकृत निर्णयका आधारमा प्रमुख प्रशासकीय

अधिकृतले प्रारम्भिक व्याख्या गर्नेछ। त्यस्तो निर्णयमा चित्त नबुझेमा प्रचलित कानूनबमोजिम पुनरावलोकन/उजुरी गर्न सकिनेछ।

२३. नियम, कार्यविधि तथा मापदण्ड बनाउन सक्ने

यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि गाउँ कार्यपालिकाले प्रचलित कानूनको अधीनमा रही आवश्यक नियम, कार्यविधि, निर्देशिका वा मापदण्ड बनाउन सक्नेछ।

२४. खारेजी तथा बचाउ

(१) रामारोशन गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८२ तथा यस ऐनसँग बाझिने गाउँपालिकाका पूर्ववर्ती आर्थिक ऐनका सम्बन्धित प्रावधानहरू यो ऐन प्रारम्भ भएपछि खारेज हुनेछन्।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएको व्यवस्थाबमोजिम यसअघि भए गरेका कर निर्धारण, असुली, दर्ता, अनुमति वा अन्य काम कारबाही प्रचलित कानूनसँग नबाझिएको हदसम्म यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।

(३) यस ऐनको कुनै प्रावधान संघीय वा प्रदेश कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म सम्बन्धित संघीय वा प्रदेश कानून लागू हुनेछ।

अनुसूची-१

सम्पत्ति कर

क. घर तथा संरचनाको वार्षिक सम्पत्ति कर

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक कर
१	सिमेन्टको जोडाईमा ईँटा वा ढुङ्गाको गारो, पिल्लर भएको आर.सी.सी. घर	रु. ८००
२	सिमेन्टको जोडाईमा ईँटा वा ढुङ्गाको गारो, पिल्लर नभएको आर.सी.सी. घर	रु. ५००
३	सिमेन्टको जोडाईमा ईँटा वा ढुङ्गाको गारो, पिल्लर नभएको जस्ता वा टायलको छाना भएको घर	रु. ४००
४	माटोको जोडाईमा ईँटा वा ढुङ्गाको गारो भएको आर.सी.सी. घर	रु. ३००
५	माटोको जोडाईमा ढुङ्गा वा ईँटाको गारो तथा स्लेटको छाना भएको घर	रु. १५०
६	माटोको जोडाईमा ढुङ्गा वा ईँटाको गारो तथा जस्ता वा टायलको छाना भएको घर	रु. १००
७	काठको घर, काठको खम्बा र ईँटा/ढुङ्गाले घेरेको जस्ता/टायलको छाना भएको वा बाँस/काठले घेरेको टिन/खरले छाएको तथा माथिका वर्गमा नपरेका संरचना	रु. ५०

टिप्पणीः

(१) माथिका दर घर तथा संरचनाको वार्षिक सम्पत्ति करका लागि हुन्; एउटै सम्पत्तिमा दोहोरो रूपमा "एकीकृत सम्पत्ति कर" र सम्पत्ति कर असुल गरिने छैन।

(२) घरको प्रकृति परिवर्तन भएमा करदाता विवरण अद्यावधिक गरी सोहीअनुसार कर निर्धारण गरिनेछ।

(३) कानूनबमोजिम कर छुट पाउने सम्पत्तिमा सोही कानून लागू हुनेछ।

अनुसूची-२

भूमि कर (मालपोत)

क्र.सं.	वर्गीकरण	वार्षिक दर
१	वर्ग “क” — मुख्य व्यापारिक क्षेत्र	रु. ६० प्रति रोपनी
२	वर्ग “क.१” — अन्य व्यापारिक क्षेत्र	रु. ३० प्रति रोपनी
३	वर्ग “ख” — कृषि क्षेत्र/पाखो जग्गा	रु. १५ प्रति रोपनी
४	वर्ग “ग” — खोला खेत	रु. १० प्रति रोपनी
५	वर्ग “घ” — पाखो खेत	रु. १० प्रति रोपनी
६	वर्ग “ङ” — भिरपाखो तथा वर्ग नखुलेको	रु. ५ प्रति रोपनी

टिप्पणीः

(१) वर्गीकरण गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना/स्वीकृत वर्गीकरण अनुसार हुनेछ।

(२) विगत वर्षको बक्यौता असुल गर्दा प्रचलित कानून बमोजिमको जरिबाना/ब्याज लाग्नेछ।

(३) एउटै जग्गामा लागू कानून अनुसार सम्पत्ति कर लाग्ने भए भूमि कर दोहोरो रूपमा लगाइने छैन।

अनुसूची-३

घर जग्गा बहाल कर

क्र.सं.	करको आधार	दर
१	भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरीबाट प्राप्त कुल बहाल आम्दानी	१२ प्रतिशत

टिप्पणीः

(१) बहाल सम्झौता, प्राप्त भाडा, बैंक दाखिला, करार, रसिद वा अन्य प्रमाणका आधारमा करयोग्य बहाल रकम निर्धारण गरिनेछ।

(२) करदाता तथा बहालदाता सम्बन्धी अभिलेख गाउँपालिकाले राख्नेछ।

अनुसूची-४

व्यवसाय कर, दर्ता/सूचीकरण तथा व्यवसायसम्बन्धी शुल्क

क. उद्योग, थोक व्यवसाय सवारी साधन विक्रेता तथा निर्माण सामग्री

क्र.सं.	पूँजी/वर्ग	वार्षिक व्यवसाय कर	दर्ता/सूचीकरण दस्तुर
१	वर्ग "क" — रु. ३ लाखसम्म	रु. १,०००	रु. ४००
२	वर्ग "ख" — रु. ३ लाखभन्दा माथि रु. १० लाखसम्म	रु. १,२००	रु. ५००
३	वर्ग "ग" — रु. १० लाखभन्दा माथि रु. ५० लाखसम्म	रु. १,५००	रु. ६००
४	वर्ग "घ" — रु. ५० लाखभन्दा माथि रु. १ करोडसम्म	रु. २,०००	रु. १,०००

ख. ज्वेलरी, भिडियो/क्यासेट/रेकर्डर, कम्प्युटर, विद्युतीय सामग्री, क्यामेरा, टेलिभिजन, रेडियो, गलैंचा, पेट्रोलियम पदार्थ, तयारी तथा अन्य कपडा, खाद्यान्न थोक तथा खुद्रा, होटल, रेस्टुरेन्ट, रिसोर्ट, ट्राभल एजेन्सी, छापाखाना, परामर्श सेवा, चलचित्र व्यवसाय, सार्वजनिक परिवहन, फोटोग्राफी, प्रयोगशाला, कोल्ड स्टोर, मर्मतसम्भार सेवा आदि

क्र.सं.	पूँजी/वर्ग	वार्षिक व्यवसाय कर	दर्ता/सूचीकरण दस्तुर
१	वर्ग "क" — रु. १ लाखसम्म	रु. ६००	रु. ४००
२	वर्ग "ख" — रु. १ लाखभन्दा माथि रु. ३ लाखसम्म	रु. १,०००	रु. ५००
३	वर्ग "ग" — रु. ३ लाखभन्दा माथि रु. १० लाखसम्म	रु. १,२००	रु. ६००
४	वर्ग "घ" — रु. १० लाखभन्दा माथि	रु. १,५००	रु. ७००

ग. उत्पादनमूलक, कृषि तथा वनजन्य, खनिज तथा ऊर्जामूलक उद्योग

क्र.सं.	पूँजी/वर्ग	वार्षिक व्यवसाय कर	दर्ता/सूचीकरण दस्तुर
१	वर्ग "क" — रु. १० लाखसम्म	रु. १,२००	रु. ४००
२	वर्ग "ख" — रु. १० लाखभन्दा माथि रु. ५० लाखसम्म	रु. १,५००	रु. ५००
३	वर्ग "ग" — रु. ५० लाखभन्दा माथि रु. १ करोडसम्म	रु. २,०००	रु. ६००

घ. वित्तीय, विशेषज्ञ तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवसाय

क्र.सं.	व्यवसाय	वार्षिक कर
१	निजी वाणिज्य बैंक (नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्वबाहेक)	रु. ५,०००
२	वित्तीय कम्पनीको मुख्य कार्यालय	रु. ५,०००
३	वित्तीय कम्पनी शाखा कार्यालय	रु. २,०००
४	बीमा कम्पनी	रु. ३,०००
५	विदेशी मुद्रा सटही	रु. २,०००
६	धितोपत्र कारोबार/शेयर दलाल	रु. २,०००
७	सहकारी बैंक/सहकारी संस्था	रु. २,०००
८	गैरसरकारी अस्पताल	रु. १,५००
९	नर्सिङ होम	रु. १,५००
१०	क्लिनिक तथा ल्याब	रु. ३,०००
११	चिकित्सक, इन्जिनियर, कानून व्यवसायी, लेखापरीक्षक, दन्त चिकित्सक, अनुसन्धानकर्ता तथा परामर्शदाता, कम्प्युटर अनालिस्ट तथा प्रोग्रामर, बिमा एजेन्ट, सर्भेयर, अनुवादक, शेयर दलाल, पशु चिकित्सक, संस्थागत पेन्टर आदि	रु. १,०००

ङ. निर्माण व्यवसाय (गाउँपालिकामा प्रधान कार्यालय भएको)

क्र.सं.	वर्ग	दर
१	वर्ग "क"	रु. २०,००० वार्षिक
२	वर्ग "ख"	रु. १५,००० वार्षिक
३	वर्ग "ग"	रु. १०,००० वार्षिक
४	वर्ग "घ"	इजाजत/दर्ता दस्तुर रु. ५,०००; नवीकरण रु. ५,०००

च. उपभोक्ता समिति तथा समूह दर्ता/नवीकरण दस्तुर

क्र.सं.	समिति/समूह	दर्ता	नवीकरण	प्रतिलिपि
१	निर्माण उपभोक्ता समिति	रु. ५००	रु. ५००	रु. २००
२	कृषि समूह	रु. १,०००	रु. ५००	रु. २००
३	खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	रु. ५००	रु. ५००	रु. २००

टिप्पणीः

(१) व्यवसाय कर वार्षिक रूपमा लाग्नेछ।

(२) दर्ता/सूचीकरण दस्तुर एकपटकको प्रशासनिक दस्तुर हो; नवीकरणमा सम्बन्धित शीर्षकको तोकिएको नवीकरण दस्तुर लाग्नेछ।

(३) यस अनुसूचीमा उल्लेख नभएका व्यवसायलाई प्रकृति र पूँजीका आधारमा नजिकको वर्गमा राखी कर निर्धारण गरिनेछ।

अनुसूची-५

जडीबुटी, कवाडी तथा जीवजन्तु कर

क्र.सं.	विवरण	दर
१	गुच्छी च्याउ, चिराइतो, बोझो, आक्चे, पदमचाल, अतिस, विस जरा, तारेचुक, डालेचुक, जटामसी, जरा, कटुकी, सिलाजित, कालादाना, कुरिलो, लौठसल्ला, पाखनभेद, सेतो चिनी, धुपिपातको तेल, साधारण च्याउ, बनलसुन, सुगन्धवाल, पाँचऔंले, यार्सागुम्बा, सतुवा आदि स्वीकृत जडीबुटीको व्यावसायिक कारोबार	रु. २,००० प्रति क्विन्टल
२	खाली सिसी, प्लास्टिक, खालि बोरा, तेलको टिन, पुराना जुत्ता, चप्पल, पुनःप्रशोधन (रिसाइकलिङ्ग) गरि पुनः प्रयोग हुन सक्ने कवाडी मालसामानहरु	रु. ४०० प्रति सानो ट्रक
३	प्रचलित कानूनले निषेध नगरेका मृत जीवजन्तुको हाड, सिङ, छाला, प्वाँख आदि	रु. ८०० प्रति सानो ट्रक

टिप्पणीः

(१) वन तथा वन्यजन्तु सम्बन्धी प्रचलित कानूनले अनुमति/इजाजत आवश्यक बनाएको वस्तुमा सम्बन्धित निकायको अनुमति अनिवार्य हुनेछ।

(२) कुनै वस्तुको मापन/परिमाणको आधिकारिक आधार सम्बन्धित चलानी, तौल, बिल वा प्रमाणित विवरण हुनेछ।

अनुसूची-६

सवारी साधन कर तथा प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी व्यवस्था

क. स्थानीय अधिकारक्षेत्रमा पर्ने सवारी साधन कर

क्र.सं.	सवारी साधन	वार्षिक दर
१	टाँगा	प्रचलित कानूनबमोजिम/गाउँपालिकाले निर्धारण गरेको दर
२	ई—रिक्सा/अटो रिक्सा/रिक्सा/निजी कार/भाडाको टेम्पो	रु. १,०००
३	बस/मिनी बस/जिप/ट्रक/ट्र्याक्टर/लरी तथा अन्य हेभी गाडी	रु. १,५००

ख. प्राकृतिक स्रोत कर

ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, स्लेट, माटो, चुनढुङ्गा, खरीढुङ्गा, अभ्रख तथा दहत्तर—बहत्तरमा प्राकृतिक स्रोत करको दर र प्रक्रिया सुदूरपश्चिम प्रदेशको प्रचलित आर्थिक ऐन/कानूनबमोजिम हुनेछ। गाउँपालिकाले तोकिएको प्रक्रियाबमोजिम कर संकलन गरी सम्बन्धित कोषमा दाखिला गर्नेछ।

ग. गाउँपालिकाको आफ्नै स्वामित्व/व्यवस्थापनमा रहेको माटो, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा आदि बिक्री

वातावरणीय अध्ययनबाट स्वीकृत परिमाण र प्रचलित कानूनको सीमाभित्र रही गाउँपालिकाले छुट्टै बिक्रीदर/बिक्री शुल्क निर्धारण गर्न सक्नेछ।

घ. गाउँपालिकाका साधनको सेवा शुल्क

एम्बुलेन्स तथा डोजरको दर अनुसूची-१२ मा समावेश हुनेछ।

अनुसूची-७

विज्ञापन कर

क्र.सं.	विज्ञापनको प्रकार	दर
१	साइनबोर्ड/होर्डिङ बोर्ड	रु. २० प्रति वर्गफिट
२	वाल पेन्ट	रु. १० प्रति वर्गफिट
३	डिजिटल बोर्ड	रु. २५ प्रति वर्गफिट

टिप्पणीः

विज्ञापनको वास्तविक क्षेत्रफल, अवधि तथा स्थानका आधारमा कर निर्धारण गरिनेछ।

अनुसूची-८

मनोरञ्जन कर

क्र.सं.	मनोरञ्जनको प्रकार	दर
१	जादु, सर्कस, सिनेमा हल, सांस्कृतिक प्रदर्शन, मनोरञ्जन कार्यक्रम वा मनोरञ्जन प्रवेश शुल्कमा लाग्ने कर	सुदूरपश्चिम प्रदेशको प्रचलित आर्थिक ऐन/कानूनले तोकेको दर र प्रक्रिया बमोजिम

टिप्पणीः

गाउँपालिकाले प्रदेशले निर्धारण गरेको करको दरभन्दा फरक दर स्वतन्त्र रूपमा निर्धारण गर्ने छैन।

अनुसूची-९

बहाल बिटौरी शुल्क

क्र.सं.	क्षेत्र	दर (प्रति १०० वर्गमिटर)
१	मुजाबगर बजार क्षेत्र	रु. १,०००
२	खाल बजार, गजड बजार, सैनी बजार	रु. ५००
३	रामारोशन—तिल्मिसेन सडक खण्डको सार्वजनिक जग्गा	रु. ४००
४	अन्य सार्वजनिक जग्गा	रु. ३००

टिप्पणीः

वास्तविक उपयोग क्षेत्रफलका आधारमा अनुपातिक रूपमा शुल्क गणना गर्न सकिनेछ।

अनुसूची-१०

पार्किङ शुल्क

क्र.सं.	सवारी साधन	दर (प्रति पटक)
१	बस, ट्रक	रु. ५००
२	ट्र्याक्टर, जीप, हाइस	रु. २००
३	मोटरसाइकल, अटो	रु. ५०

अनुसूची-११

स्थानीय पर्यटकीय स्थल/लामादह डुङ्गा सेवा शुल्क

क्र.सं.	सेवा	दर
१	लामादह डुङ्गा एकतर्फी सयर	रु. १५० प्रति व्यक्ति
२	लामादह डुङ्गा दुईतर्फी सयर	रु. ३०० प्रति व्यक्ति
३	लामादह डुङ्गा रिजर्भ	रु. १,५०० प्रति डुङ्गा
४	पाँच वर्ष मुनिका बालबालिका	निःशुल्क

अनुसूची-१२

सेवा शुल्क तथा सिफारिस दस्तुर

क. सामान्य सिफारिस/प्रशासनिक दस्तुर

क्र.सं.	सेवा/दस्तुर	दर
१.	अंग्रेजीमा गरिने सिफारिस	रु. २५०
२.	नागरिकता सिफारिस	रु. १५०
३.	नागरिकता/अन्य प्रमाणपत्र प्रतिलिपि सिफारिस	रु. २००
४.	नाता प्रमाणित/नाता कायम	रु. २००
५.	पारिवारिक विवरण	रु.१५०
६.	बसोबास प्रमाणित	रु.१५०
७.	नाबालिक सिफारिस	रु.१५०
८.	जन्म मिति प्रमाणित	रु.२००
९.	बैबाहिक सम्बन्ध प्रमाणित	रु.२००
१०.	अविवाहित प्रमाणित	रु.२००
११.	व्यक्तिगत प्रमाणित	रु.२००
१२.	चारित्रिक प्रमाणित	रु.२००
१३.	सम्बन्ध विच्छेद प्रमाणित	रु.२००
१४.	प्रति रुख कटान सिफारिस	रु.१५०
१५.	घरेलु तथा साना उधोगको सर्जमिन तथा सिफारिस	रु.१५०
१६.	मझौला उधोगको सिफारिस	रु.१५०
१७.	व्यवसाय बन्द तथा नाम परिवर्तन सिफारिस	रु.१५०
१८.	मदिरा व्यवसाय सिफारिस (खुद्रा)	रु.५००
१९.	मदिरा व्यवसाय सिफारिस (थोक)	रु.१०००
२०.	वडा सर्जमिन	रु.२००
२१.	ट्रेड नक्सा निर्माण/प्रमाणित प्रति कित्ता	रु.१५०
२२.	उजुरी निवेदन दस्तुर	रु.१५०
२३.	मिलापत्र दस्तुर	रु.५००
२४.	जग्गा दर्ता वा नामसारी सिफारिस प्रति रोपनी	रु.३००
२५.	राजिनामा बकस पत्र सिफारिस	रु.१५०
२६.	अमिन खटन दस्तुर प्रति कित्ता	रु.५०
२७.	घर जग्गा मुल्यांकन एक लाख सम्मको	रु.२००

२८.	घर जग्गा मुल्यांकन थप प्रति लाखको	रु.१००
२९.	जग्गा पहिलो कित्ता/१ रोपनी	रु.१५०
३०.	पहिलो कित्ता पछी थप प्रति रोपनी	रु.१००
३१.	आयस्रोत प्रमाणित प्रति लाख	रु.१००
३२.	निजी विधालय अपग्रेड	रु.१००
३३.	प्रा.वि.	रु.१५०
३४.	नि.मा.वि.	रु.३००
३५.	मा.वि.	रु.४००
३६.	प्राविधिक विधालय	रु.५००
३७.	व्यक्तिगत घटना दर्ता ३५ दिन सम्म	निशुल्क
३८.	व्यक्तिगत घटना दर्ता	रु.२००
३९.	व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रतिलिपि	रु.५००
४०.	चौपाया निकासी दस्तुर प्रति गोटा	रु.१०००
४१.	विभिन्न समूह, संघ संस्था, क्लब, ईन्स्टिच्युट आदि दर्ता सिफारिस	रु.१०००
४२.	खाता संचालन/बन्द सिफारिस दस्तुर	रु.५००
४३.	मौजुदा सुचिमा सुचिकृत हुने दर्ता शुल्क	रु.५००
४४.	योजना सम्पन्न सिफारिस १ लाख ५० हजार भन्दा तल	रु.१५०
४५.	योजना सम्पन्न सिफारिस १ लाख ५० हजार भन्दा माथि प्रति लाखमा	रु.१००
४६.	खानेपानी,विद्युत मिटर, टेलिफोन जडान, नामसारी ठाउँ (आवासीय सिफारिस.व्यावसायिक) सिफारिस	रु. १५०
४७.	घरबाटो सिफारिस — एक कित्ता	रु. १५०
४८.	घरबाटो सिफारिस — थप प्रति कित्ता	रु. १००
४९.	घर नक्सा नामसारी	रु. ५००
५०.	नक्सा पास फाराम तथा दर्ता दस्तुर	रु. ५००
५१.	घर नक्सा अभिलेखीकरण	रु.१५००
५२.	तला थप सिफारिस	रु.५००
५३.	घर निर्माण कार्यसम्पन्न प्रमाणित	रु.५००
५४.	प्राविधिक नापजाँच तथा संरचनात्मक सुरक्षा प्रतिवेदन स्वीकृति शुल्क	रु. १,०००
५५.	माथि उल्लिखित शिर्षकमा नपरेका सिफारिस	रु.१५०

ख. एम्बुलेन्स सेवा शुल्क (मुजाबगरबाट)

क्र.सं.	**गन्तव्य**	**दर**
१	बयालपाटा	रु. ४,५००
२	मंगलसेन	रु. ५,०००
३	रामारोशन क्षेत्र	रु. ६,७००
४	डडेलधुरा	रु.१५,५००
५	धनगढी	रु.१९,०००
६	नेपालगञ्ज	रु. २२,५००
७	अन्य स्थान	प्रचलित एम्बुलेन्स सेवा संचालन कार्यविधि/स्वीकृत दूरी दरबमोजिम

ग. डोजर सेवा शुल्क (प्रति घण्टा)

क्र.सं.	सेवा	दर
१	डोजर बकेट — तेल बाहेक	रु. ३,०००
२	डोजर बकेट — तेल सहित	रु. ८,०००
३	डोजर ब्रेकर — तेल बाहेक	रु. ४,०००
४	डोजर ब्रेकर — तेल सहित	रु. १०,०००
५.	ब्याक होई लोडर	प्रचलित कानुन बमोजिम मुल्यांकन गरि निर्धारण गर्ने

टिप्पणीः

(१) एम्बुलेन्स तथा डोजर सेवा शुल्क सेवा सञ्चालनसम्बन्धी स्वीकृत कार्यविधि/सम्झौता तथा उपलब्धताको अधीनमा हुनेछ।

(२) आपतकालीन, विपन्न वा कानूनबमोजिम निःशुल्क सेवा हुने अवस्थामा सम्बन्धित कार्यविधि बमोजिम छुट/सहुलियत दिन सकिनेछ।

अनुसूची-१३

स्थानीय पर्यटकीय स्थलमा सवारी प्रवेश/पार्किङ्ग/उपयोग शुल्क

यो शुल्क गाउँपालिकाको स्वामित्व वा व्यवस्थापनमा रहेको तोकिएको पर्यटकीय स्थल/पूर्वाधारमा मात्र लागू हुनेछ।

क्र.सं.	सवारी साधन	दर (प्रति प्रवेश)
१	बस	रु. ५००
२	मिनीबस	रु. ३५०
३	जीप	रु. २००
४	हाइस	रु.२५०
५	ट्रयाक्टर	रु.१५०
६	अटो	रु.१००
७	मोटरसाइकल	रु. ५०

टिप्पणीः

गाउँपालिकाको भौगोलिक सीमामा प्रवेश गरेको मात्र आधारमा यो शुल्क लगाइने छैन। तोकिएको पर्यटकीय स्थल वा गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको पर्यटकीय पूर्वाधारको प्रवेश/उपयोगसँग वा पार्किङ्ग स्थल सँग सम्बन्धित हुनुपर्नेछ।

अनुसूची-१४

प्रयोगशाला परीक्षण शुल्क

क्र.सं.	परीक्षण	दर
१	Widal Test	रु. १२०
२	Bilirubin Test	रु. १५०
३	Blood Grouping	रु. ५०

४	HBSAG Test	रु.१००
५	Hb% Test	रु.५०
६	Urea Test	रु.१२०
७	Creatnine Test	रु.५०
८	HCU Test	रु.१३०
९	VDRL Test	रु.१३०
१०	Uric Acid Test	रु.१२०
११	Blood Grouping	रु.५०
१२	Urine RE/ME	रु.५०
१३	UPT Test	रु.५०
१४	Stool RE/ME	रु.५०
१५	TC/DC	रु.१५०
१६	Malaria Test (RDT)	निःशुल्क
१७	गर्भवती महिलाको तोकिएको परीक्षण	निःशुल्क
१८	क्षयरोग परीक्षण	निःशुल्क

टिप्पणीः

नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको निःशुल्क स्वास्थ्य कार्यक्रम वा बीमा कार्यक्रमअन्तर्गत पर्ने परीक्षणमा सम्बन्धित कार्यक्रमको नियम लागू हुनेछ।

अनुसूची-१५

भवन निर्माण इजाजत, नक्सा पास, निर्माण सम्पन्न तथा अभिलेखीकरण

भाग "क" — नयाँ भवन निर्माण इजाजत/नक्सा पास दस्तुर

क्र.सं.	**भवनको वर्ग/प्रकार**	**दर**
१	वर्ग "घ" — परम्परागत ग्रामीण घर (ढुङ्गा/माटो)	रु. १.०० प्रति वर्गफिट
२	वर्ग "ग" — साधारण आवासीय पक्की घर, २ तलासम्म	रु. ४.०० प्रति वर्गफिट
३	वर्ग "ख" — ठूला/मिश्रित भवन, ३ तला वा सोभन्दा माथि	रु. ६.०० प्रति वर्गफिट
४	व्यावसायिक/व्यापारिक भवन, होटल, निजी बैंक, कम्प्लेक्स आदि	रु. १०.०० प्रति वर्गफिट
५	नयाँ फिल्ड जाँच/प्राविधिक जाँच शुल्क	रु. ५००
६	निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र शुल्क	रु. १,०००

भाग "ख" — बिना नक्सा बनेका घरहरूको "अभिलेखीकरण" दस्तुर

क्र.सं.	**भवनको वर्ग/प्रकार**	**अभिलेखीकरण जरिवाना**	**प्रशासनिक शुल्क**
१	वर्ग "घ" — परम्परागत ग्रामीण घर	एकमुष्ट रु. १,००० जरिवाना	रु. ५००
२	वर्ग "ग" — साधारण आवासीय पक्की घर	रु. ४.०० प्रति वर्गफिट थप जरिवाना	रु. १,५००
३	वर्ग "ख" — ठूला आवासीय भवन	रु. ६.०० प्रति वर्गफिट थप जरिवाना	रु. २,५००
४	व्यावसायिक/व्यापारिक भवन	रु. १०.०० प्रति वर्गफिट थप जरिवाना	रु. ५,०००

भाग “ग” — ५०% जरिवाना छुट (Tax Amnesty) सम्बन्धी नियम

क्र.सं.	व्यवस्था	प्रावधान
१	अवधि	ऐन प्रारम्भ भएको पहिलो ६ महिनाभित्र
२	पात्रता	पुराना घरहरू स्वयम् घोषणा गरी अभिलेखीकरण गराउन आउने घरधनी
३	छुट	भाग “ख” मा तोकिएको शतप्रतिशत (१००%) जरिवाना रकममा ५०% विशेष छुट

टिप्पणीः

(१) अनुसूची-१५ को भाग “क”, “ख” र “ग” मा उल्लिखित दर तथा व्यवस्था गाउँपालिकाको स्वीकृत निर्णयअनुसार यथावत कायम गरिएको छ।

(२) अभिलेखीकरण/नियमितीकरण गर्दा प्राविधिक जाँच, राष्ट्रिय भवन संहिता, स्थानीय भवन निर्माण मापदण्ड, भू—उपयोग, सडक क्षेत्राधिकार, सार्वजनिक जग्गा, नाला/कुलो, खोल्सा तथा जोखिम क्षेत्रसम्बन्धी प्रचलित मापदण्ड पालना गर्नुपर्नेछ।

(३) यो अनुसूची प्रचलित संघीय वा प्रदेश कानूनसँग बाझिएको हदसम्म सोही कानून लागू हुनेछ।

यस ऐन बमोजिम माथि उल्लिखित शिर्षकहरुमा नपरेका विषय बस्तुहरु स्थानीय ऐन नियमावली तथा प्रचलित स्थानीय तह, प्रदेश र केन्द्रीय सरकारको ऐन नियमावली बमोजिम हुनेछ।

आज्ञाले,

जगत बहादुर रावल

नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत